

Mindretalsudtalelse til Tandplejeprognose 2018 – 2040

Ansatte Tandlægers Organisation (ATO) anerkender, at Sundhedsstyrelsen på baggrund af prognoserne offentliggjort i 2010, 2013 og i 2019 konkluderer, at der er behov for at øge optaget af tandlægestuderende med henblik på at uddanne flere tandlæger.

ATO konstaterer, at der på trods af, at Sundhedsstyrelsen siden 2010 har anbefalet Uddannelses- og Forskningsministeriet at øge studenteroptag med henblik på at uddanne flere tandlæger, så har Uddannelses- og Forskningsministeriet gennem den seneste 10 års-periode ikke fulgt Sundhedsstyrelsens anbefalinger. Dette har ført til, at der nu er en landsdækkende tandlægemangel, der vil vokse yderligere i årene fremover, hvor antallet af erhvervsaktive tandlæger reduceres væsentligt. ATO har flere gange tidligere anmodet de skiftende Uddannelses – og Forskningsministre siden 2010 om at øge det af ministeren fastlagte optagelsestal til tandlægestudiet. Desværre er det ikke sket.

ATO er af den opfattelse, at der kræves handling fra Uddannelses- og Forskningsministeriet nu, hvis der bare inden for en overskuelig fremtid skal rettes op på den konstaterede tandlægemangel. ATO er uenig i Prognoserapportens konklusion om, at en årlig produktion på 140 tandlæger fra tidligst juni 2024 er tilstrækkelig til inden for en overskuelig tid at genskabe en balance mellem udbud af og efterspørgsel efter tandlæger. Det er ATO's vurdering at der skal uddannes mere end 150 tandlæger årligt, hvis der på lang sigt (20 -25 år) skal skabes balance mellem udbud og efterspørgsel.

ATO finder ikke at prognoserapporten i sit valg af forudsætninger, sit ordvalg og sine konklusioner afspejler situationens alvor.

Tandlægemanglen og dens udvikling er søgt illustreret nedenfor ved at sammenstille udbuddet af tandlæger (prognoserapportens tal) med udviklingen i befolkningstallet (taget fra Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning) og herefter beregne tandlægeudbuddet pr. 100.000 indbyggere. Sundhedsstyrelsen har i sine beregningsforudsætninger anvendt 74 tandlæger pr. 100.000 indbyggere svarende til det nuværende udbud. Sundhedsstyrelsen har i rapporten anerkendt, at der vil være mangel på tandlæger i rapportens hovedscenarie med denne fremskrivnings forudsætning.

Hovedscenariet ifølge rapporten	2006	2018	2030	2040
Antal tandlæger	5.257	4.472	3.905	4.070
Befolkning	5.427.000	5.781.190	6.109.086	6.296.226
Tandlæger pr. 100.000 indbyggere	96,9	77,4	63,9	64,6

I disse tal er Uddannelses- og Forskningsministeriets forventning om, at der uddannes 126 kandidater pr. år indregnet uden ændring i optaget. ATO gør opmærksom på, at der de seneste 10 år kun har været en kandidatproduktion på gennemsnitligt 122 kandidater årligt.

Ved en færdiggørelse af 140 kandidater pr. år fra 2024 vil tallene se således ud (scenarie 1):

Scenarie 1 ifølge rapporten	2006	2018	2030	2040
Antal tandlæger	5.257	4.472	3.989	4.210
Befolkning	5.427.000	5.781.190	6.109.086	6.296.226
Tandlæger pr. 100.000 indbyggere	96,9	77,4	65,3	66,9

En færdiggørelse af 140 kandidater fra 2024 vil forudsætte et optag på mindst 194 tandlægestuderende pr. år fra 2019 med den gennemsnitlige gennemførelsesprocent målt over de seneste 10 år.

Ved en færdiggørelse af 150 kandidater pr. år fra 2024 vil tallene se således ud (scenarie 2):

Scenarie 2 i rapporten	2006	2018	2030	2040
Antal tandlæger	5.257	4.472	4.049	4.310
Befolkning	5.427.000	5.781.190	6.109.086	6.296.226
Tandlæger pr. 100.000 indbyggere	96,9	77,4	66,3	68,5

En færdiggørelse af 150 kandidater fra 2024 vil forudsætte et optag på mindst 208 tandlægestuderende pr. år fra 2019 med den gennemsnitlige gennemførelsesprocent målt over de seneste 10 år.

ATO må derfor konkludere, at ingen af de i prognoserapporten opstillede scenarier vil bringe antallet af tandlæger op på de 74 pr. 100.000 indbyggere som Sundhedsstyrelsen angiver som en fremskrivnings forudsætning.

VIVE har opgjort udbuddet af tandlæger i 2016 i forskellige sammenlignelige lande:

	Sverige	Norge	Tyskland	Danmark
Antal tandlæger pr. 100.000 indbyggere	84	101	89	88

ATO finder ikke i Sundhedsstyrelsens rapport belæg for, at der i Danmark skulle være forhold, der kan begrunde en markant lavere ratio af tandlæger pr. 100.000 indbyggere end de lande vi normalt sammenligner os med.

ATO's vurdering af, hvor mange tandlæger, der er behov for pr. 100.000 indbyggere ligger således højere end Sundhedsstyrelsens fremskrivningsforudsætning i rapporten. Dette skyldes bl.a.:

- Hastigheden med hvilken jobglidning i den private sektor (privat tandlægepraksis) vil finde sted, i det jobglidning og etablering af egentlig teamtandpleje forudsætter større enheder. Strukturudviklingen går erfaringsmæssigt langsomt i den private sektor.
- Tandsundheden overvurderes og behandlingsbehovet undervurderes særligt hos den stærkt voksende andel af ældre borgere, der i alt overvejende grad har bevaret egne tænder. Hvilket medfører et øget behov for at vedligeholde tandsættet.
- Betydningen for størrelsen af udbuddet når andelen af kvinder i tandlægeerhvervet stiger undervurderes. Konsekvensen er at der skal anvendes et større antal tandlæger pr. 100.000 indbyggere for at udføre det samme arbejde.
- Betydningen af den fysiske nedslidning og tidlig afgang fra arbejdsmarkedet eller nedsættelse af arbejdstid undervurderes.

Uagtet den forskellige vurdering af, om det fremtidige behov er 74, 80 eller flere tandlæger pr. 100.000 indbyggere, så er der som ovenfor anført ingen af de i prognosen angivne scenarier, der kan løse tandlægemanglen inden år 2040.

ATO skal endvidere påpege, at et tilstrækkeligt udbud af tandlæger er en forudsætning for et kvalificeret rekrutteringsgrundlag for videreuddannelsesstillingerne. En væsentlig faktor i den konstaterede mangel på specialtandlæger i ortodonti er, at en stor andel af de 7 normerede uddannelsesstillinger pr. år gennem en årrække er besat med tandlæger, der ikke er rekrutteret fra det danske arbejdsmarked, og derfor heller ikke er tilgængelige på det danske arbejdsmarked efter endt uddannelse. Det er derfor nødvendigt, at der findes en løsning på denne problemstilling f.eks. ved at flytte rundt på uddannelsesstillingerne mellem de to uddannelsessteder i forhold til mængden af kvalificerede ansøgere, der har tilknytning til det danske arbejdsmarked, samt øge fleksibiliteten ved at kunne ansætte flere i år med overskud af de rette kvalificerede ansøgere og færre i år med mangel på de rette kvalificerede ansøgere. Den konstaterede mangel skal kompenseres gennem et midlertidigt meroptag.